

COVID-19 PANDEMİ SONRASI ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNİN YENİDEN AÇILMASI HİZMET REHBERİ

Ülkemizde COVID-19 pandemi süreci TÜBİTAK verilerine göre 10 Mart 2020 tarihi itibarıyla başlamıştır (Bkz.: <https://covid19.tubitak.gov.tr/turkiyede-durum>). Dünya genelinde ise bu süreç Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre 11 Ocak 2020 tarihinde başlamıştır (Bkz.: <https://covid19.who.int/>). Bu nedenle, ülkemizin dünyada yaşanan bu gelişmeyi önceden takip etme ve önlem alma fırsatı olmuştur.

- **Üniversite kütüphanelerimiz de benzer şekilde, üniversitenin aldığı önlem planları dahilinde ve kütüphane özelinde pandemi süreci ve sonrasına hazırlanma imkânı bulmuştur. Bu önlemler kapsamında yapılan uygulamalar şunlardır:**
- **Bina:**
 - **COVID-19 tanısı ve şüphesi:**

Pandemi süreci içerisinde kütüphanede COVID-19 tanısı konulmuş ya da şüphesi oluşmuşsa, yeniden açılma öncesinde tüm yüzeyler temizlenmeli ve dezenfeksiyon sağlanmalıdır. Bu işlemin zamanlaması ve yönteminin belirlenmesi, işlemi yapacak personelin koruyucu donanımı ve el hijyeninin sağlanması ile uygulanması gereken yasal prosedürler yerine getirilecektir.
 - **Kütüphane binasına girişleri kontrol ve sınırlama:**

Üniversite dışı kullanıcıların alınmaması, kullanıcıların ilk aşamada yalnızca kaynak ödünç almak amacıyla kütüphane binasına giriş yapması ve zaman içerisinde belirli aşamalarla binadan yararlanmaları hedeflenmektedir. Üniversitenin güvenlik biriminden destek alınarak, kütüphane güvenlik personelinin kütüphane binasının girişinde temassız ateş ölçer ile ölçüm yapması ve kullanıcıların maske ve eldiven takmış olmalarının denetlemesi sağlanmalıdır. Ateş ölçer uygulamasında, üniversitenin sağlık birimi tarafından belirlenmiş olan ateş seviyesi standart olarak kabul edilmeli, bu seviyenin üstündeki kullanıcıların binaya girişine izin verilmeyecektir.. Benzer şekilde, üniversitenin sağlık birimi tarafından belirlenmiş maske ve eldiven kullanma standartlarının dışında olan kullanıcıların da binaya girişi engellenecektir.
 - **Kütüphanedeki kullanım alanlarını sınırlama:**

Öncelikle kütüphanedeki kullanıcıya açık ve kapalı alanlar gözden geçirilecek. ve yeniden düzenleme yapılacak. Uyarı şeritleri ve diğer ikaz işaretleri kullanılarak kullanıcıya kapalı alanlar işaretlenecektir.

Ödünç verme bankoları, danışma masaları gibi kullanıcılara yüz yüze hizmet verilen noktalarda alan sınırlaması yapılarak bankolara belirli mesafeden fazla yaklaşılması engellenmelidir. Yoğunluk ve yığılma olmaması açısından ödünç verme bankosunun önünde beklerken [sosyal](#) mesafeye uyulması yönünde zemine yerleştirilecek işaretlerle bekleme alanları belirlenecektir.

Kütüphane çalışma salonlarının kapasitesine göre yeni oturma planı oluşturulacak, sosyal mesafenin korunması Sağlanacaktır. Buna göre çalışma masalarında, her kullanıcı arasında en az bir oturma alanı boş kalacak şekilde düzenleme yapılmalı; masalarda işaret ve uyarıcılar kullanılarak oturma sistemi belirtilmelidir. Yeni oturma sistemine göre çalışma salonlarındaki fazla sandalyeler kaldırılmalı ve oturma alanı sayısı azaltılmalıdır.tüm kullanım alanları belirli aralıklarla havalandırılmalıdır.

o **Temizlik:**

Kütüphanenin genel temizlik politikası gözden geçirilmeli ve gün içinde temizlik sıklığı artırılmalıdır.COVID-19'a karşı kullanılabilir dezenfektan listesi belirlenmelidir. Bu konuda üniversitenin sağlık birimlerinden destek alınmalı, Sağlık Bakanlığı (Bkz.: <https://hsqm.saglik.gov.tr/tr/cevresagligi-biyosidal/dezenfektanlar-ve-genel-biyosidal-%C3%BCr%C3%BCnler-birimi/dezenfektanlar-ve-genel-biyosidal-urunler.html>) ya da ABD Çevre Koruma Ajansı (Bknz: <https://www.epa.gov/pesticide-registration/list-n-disinfectants-use-against-sars-cov-2>) . Kütüphanede özellikle çalışma salonlarının girişlerinde ve diğer alanlarda ortak kullanım amacıyla el dezenfektanları bulundurulacaktır.

Her gün dezenfekte edilecek mekanlar ve ekipman olarak zemin ve okuyucu masaları, kütüphane personelinin kullanımına sunulmuş olan mutfak gereçleri (sebil, çay makinesi vb.) ve kütüphanedeki kullanıcı bilgisayarlarının dezenfekte edilmesine dikkat edilmelidir.

Kütüphane binasında yer alan çöp kovalarının sık sık boşaltılması sağlanmalıdır. Tuvaletlerin daha sık temizlenmesi sağlanmalı ve sıvı sabunlar sürekli kontrol edilerek eksildikçe tamamlanmalıdır.

Kütüphane içinde yer alan kafelerde çalışan personelin, hijyen kurallarına sıkı sıkıya uyduğu denetlenecektir.. Tüm gıdaların paketli olmasına özen gösterilmeli, açıkta hiçbir şey satılmamalıdır.

- **Bütçe:**

Pandemi öncesinde belirlenmiş kütüphane bütçesi tekrar gözden geçirilmelidir. Elektronik kaynak yatırımı için bütçe artırılmalı, iptal edilen etkinliklere dair bütçe kalemleri kütüphane bütçesinde belirlenmeli; pandemi nedeniyle gerekli olan dezenfektanlar ve temizlik malzemeleri ile korunma amaçlı maske, eldiven, yüz siperi vb. kalemler bütçeye eklenmeli ya da ilgili satın alma biriminden talep edilmelidir.

- **Koleksiyon:**

Pandemi sürecinde açık erişime destek sağlayan yayınevleri tarafından erişime açılmış olan yayınların kullanım istatistikleri incelenmelidir. Buna göre kütüphane koleksiyonuna eklenecek elektronik kaynaklar belirlenmelidir. Ayrıca pandemi sürecinde, basılı kaynaklara erişimde yaşanan sorunlar belirlenmeli, basılı kütüphane kaynakları telif hakkı açısından değerlendirilmelidir. Basılı kütüphane kaynaklarını dijitalleştirme projesine alınabilecek kaynaklar belirlenmeli, bu kaynakların elektronik kopyaları oluşturulmalıdır. Bu bağlamda dijitalleştirme projeleri için üniversite yönetiminden destek alınmalı, diğer kütüphanelerle iş birliği yapılmalı ve işbirliği çalışmaları arttırılmalıdır.

- **Kullanıcı:**

- **Kütüphanedeki kullanıcı sayısının sınırlandırılması:**

Kütüphanenin fiziksel koşulları göz önüne alınarak, bina içerisinde bulunacak kullanıcı sayısı önceden belirlenecektir. Buna göre masa /sandalye rezervasyon sistemi uygulaması, bilet uygulaması vb. yöntemlerle bina içerisindeki kullanıcı sayısının kontrolü sağlanmalıdır. Mümkünse bu süreçte araştırma yapma ve kaynak ödünç alma-iade etme işlemleri dışında, ders çalışma amacıyla kütüphane kullanımına sınırlama getirilmelidir. T.C Cumhurbaşkanlığının duyurmuş olduğu önlemlerde yer alan belirli yaş uygulaması gibi, kullanıcı gruplarına göre kullanıcıların kütüphane binasına girişi gibi önlemler alınacaktır.

- **Bilgilendirme ve iletişim:**

Kullanıcılar doğru ve net şekilde bilgilendirilecektir.. Hizmete açılış öncesinde kütüphane hizmetlerinde olan değişiklikler, yeni kurallar ve uygulamalar net bir şekilde ve yazılı olarak tüm kullanıcılara iletilmelidir. Bu konuda üniversitenin genel duyuru sistemi, kütüphane web sayfası ve sosyal medya kanalları kullanılmalı; hem kurum içi personelin hem de kullanıcıların bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca bina içerisine konuyla ilgili bilgilendirici/eğitici poster ya da afiş asılmalıdır.

- **Hizmet:**

- İlk süreçte kütüphanenin çalışma saatleri kısıtlı olmalı, zaman içerisinde yavaş yavaş eski çalışma düzenine dönüş sağlanacaktır.
- Teması en aza indirebilmek adına, kullanıcılar otomatik ödünç-iade (self check) sistemlerine/makinelerine/kiosklara yönlendirilecektir.. Teknik hizmetler alanları ise kullanıcı girişlerine kapatılmalı, kullanıcılar okuyucu hizmetlerine yönlendirilecektir. Basılı kitaplar için kütüphanelerarası ödünç verme hizmeti verilmemeli, elektronik kitap bölümü veya makale isteklerinin sağlanması yoluyla hizmet sürdürülmelidir.
- Ödünç alma randevu sistemiyle sağlanacaktır.
- Kütüphanedeki grup çalışma alanları, video izleme ve müzik dinleme odaları ile çalışma kabinleri ilk aşamada kapatılmalı; daha sonra normalleşme süreci içerisinde kullanıcı kapasitesi çok düşük sayıdan başlatılarak ve yavaş yavaş artırılarak hizmete açılmalıdır. Bu imkânlardan yararlanmak için rezervasyon uygulaması yapılmalıdır.
- Kütüphane etkinlikleri ilk aşamada sadece çevrimiçi olarak planlanmalıdır. Zaman içerisinde seminer, öğrenci söyleşi, oyun ve atölye çalışması türündeki bazı kütüphane etkinliklerinin açık havada düzenlenmesi planlanmalıdır.
- Kütüphane binası içerisinde karantina odaları tasarlanacaktır.. İade edilen kütüphane materyalleri önce karantina odasında 1 gün tutulmalı, sonra eğer varsa kitap sterilizasyon cihazına alınmalı ve sterilizasyon yapıldıktan sonra rafa yerleştirilmelidir. Benzer şekilde kütüphaneye satın alınan materyaller ve gelen kargolar ise karantina odalarında 1 gün bekletildikten sonra işleme alınmalıdır. Bu noktada kütüphane binası ne kadar temiz olursa olsun dışarıdan gelen her malzemenin risk taşıdığı unutulmamalıdır.
- Materyallerin virüsten etkilenmesi konusunda endişe duyulması kadar, kaynakların fiziksel olarak hasar görmemesi için de dikkat edilmelidir. Kitap temizliğine ilişkin
The Northeast Document Center, Disinfecting Books and Other Collections (Bknz: <https://www.nedcc.org/free-resources/preservation-leaflets/3.-emergency-management/3.5-disinfecting-books>) ve American Libraries Association, Handling Library Materials and Collections During a Pandemic (Bknz: <http://www.ala.org/alcts/preservationweek/resources/pandemic>) kaynakları incelenmelidir.
- Kütüphanenin teknik altyapısı gözden geçirilmeli ve çevrimiçi hizmetlerin sorunsuz şekilde sürdürülebilmesi için gerekli donanım ve yazılımlar sağlanmalıdır.

- **Personel:**

- Açılış öncesinde kütüphane personeli gerekli şekilde bilgilendirilecektir. Çalışma düzeni, uygulamalar, beklentiler vb. konularda personelle açık ve net iletişim kurulmalıdır.
- öksürük ve hapşırma görgü kurallarını içeren ve el hijyeninin önemini belirtilen kaynaklar paylaşılmalıdır. Bir çalışanın COVID-19 olduğu tespit edilirse, işverenler diğer çalışanların da maruz kalma olasılıkları konusunda bilgilendirme yapmalıdır.
- Risk grubuna giren personelin, üniversitenin sağlık birimi ve insan kaynakları birimi ile ortak çalışma halinde takibi yapılmalı ve gerekli

hallerde idari izin/rapor uygulaması yapılacaktır.

- Çalışanların ruhsal sağlığını korumak adına psikososyal risk etmenleri değerlendirilerek doğru ve etkin bilgilendirme ile tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.
- İş seyahatleri ilk aşamada yapılmamalıdır. İleri dönemlerde ise seyahatten dönen çalışanlar sağlık kontrolünden geçirilerek işbaşı yapmaları sağlanmalıdır.
- Kütüphane personeli işe başlamadan önce temassız ateş ölçerle kontrol edilmeli ve ateşi olanlar işyeri hekimine yönlendirilmelidir.
- Personel kütüphaneye girer girmez ve çalışma sırasında en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla ellerini yıkamaları konusunda bilgilendirilmeli, gerekirse alkol bazlı bir el dezenfektanı kullanarak ellerini sık sık temizlemeleri sağlanmalıdır.
- Kütüphane personeline belirli aralıklarla maske, eldiven, yüz siperi ve koruma gözlüğü dağıtılmalı, kullanımı için teşvik edilmelidir.
- Kullanıcı hizmetlerinde görev yapan personelin kullanıcılarla sosyal mesafesini sağlayabilmek adına, görev masalarının ve bankoların önüne şeritle mesafe verilmelidir. Ayrıca yüz yüze hizmet verilen banko ve masalara kütüphane bütçesine bağlı olarak cam ya da plastik malzemeden ayırıcı (seperatör) eklenmelidir. Kapalı ofislerde çalışan personelin oturma planı sosyal mesafeyi koruyacak şekilde planlanmalıdır.
- Açık raf sistemi ile katlarda çalışan personelin kullanıcılara yardımcı olurken sosyal mesafeyi koruması konusunda teşvik edilmelidir.
- Kullanıcı hizmetlerinde kullanılan basılı formların elektronik ortamda hazırlanmalı, kullanıcılar mümkün olduğunca elektronik formlara yönlendirilmelidir.
- Kullanıcı hizmetleri personeline gelen toplantı, eğitim vb. talepler çevrimiçi yöntemle yapılacak şekilde yanıtlanmalıdır.
- Kütüphane bünyesindeki personelle ya da diğer kütüphanelerdeki meslektaşlarla ortak çalışmalar yapılmalı, sürece dair bilgi ve tecrübelerin paylaşılması sağlanmalıdır. Bu bilgiler mevcut pandemi süreci ve geleceğe yönelik hazırlık açısından büyük önem taşımaktadır. Elde edilen veriler ışığında bilimsel yayınlar hazırlanmalı, bu yayınların paylaşılacağı veritabanları ya da dergilerin bilimsel yayın çağrı sayfaları gibi ulusal ya da uluslararası ölçekte platformlar incelenmelidir. Örnek olarak Emerald makale çağrı sayfası verilmektedir. (Bkz.: <https://www.emeraldgrouppublishing.com/services/authors/calls-for-papers?id=9000>)

Kütüphane ve Personel:

- Kronik hastalığı bulunan kütüphane personeline idari izin hakkı tanımak,
- Kütüphane içine alınmadan yapılabilecek hizmetleri gerçekleştirmek (ilişik kesme, tez teslimi, acil durumlarda kullanıcıya kitap ödünç verme ve iade alma)
- Kütüphane personelinin maske, eldiven, yüz siperi ve koruma gözlüğü kullanarak çalışmasını sağlamak,
- Kütüphane toplantılarını çevrimiçi gerçekleştirmek,
- Ödünç alınan kaynakların iade sürelerini ileri bir tarihe ertelemek,
- Kütüphanelerarası ödünç verme hizmetleri içerisinde, basılı kaynak gönderme/isteme işlemlerini durdurmak ve yalnızca elektronik ortamda hizmet sağlamak,
- Kullanıcıların web sayfası üzerinden süre uzatma haklarını arttırmak,
- Kütüphanenin sosyal aktivitelerini iptal etmek (Kütüphane Haftası etkinlikleri, söyleşiler ve konserler vb.),

- Danışma hizmetlerinde yüz yüze hizmet yerine e-posta, web formu, telefon ve çevrimiçi görüşme hizmetlerini sağlamak,
- Bütçenin elvermesi durumunda çoklu kitap sterilizasyonu makinesi tedarik etmek ve ödünç verme işlemlerinde kullanmak,
- Ortak kullanılan eşyaların (çalışma masaları, sandalyeler, merdiven korkulukları vb.) ve alanların daha sık temizlenmesini sağlamak,
- Tuvaletlerin daha sık temizlenmesini sağlamak ve sıvı sabunları sürekli kontrol ederek eksildikçe tamamlamak,
- Kütüphane binası içerisinde kolay erişilebilir noktalara el dezenfektanları yerleştirmek.

Kütüphane otomasyon sistemine uzaktan bağlanarak işlerin yürütülmesini sağlamak,

- İş iletişimi için e-posta yöntemini kullanarak çalışmalarını kayıt altında tutmak,
- Toplantıları çevrimiçi gerçekleştirmek ve kayıt altında tutmak,
- Pandemi nedeniyle açık erişimde bulunan bilgi kaynaklarını takip etmek ve kullanıcıları bilgilendirmek,
- Pandemi sürecinde kütüphane web sayfası ve sosyal medya araçlarını iletişim, bilgilendirme ve sosyal etkileşim amaçlı kullanmak,
- Kütüphane otomasyon sistemi aracılığı ile kullanıcılara otomatik gönderilen mesaj içeriklerini güncellemek,
- Pandemi sürecinde korunma amaçlı evde kalmayı destekleyen, bu sürecin bilgilendirici ve eğlendirici şekilde geçirilmesi için bilgilendirme yapmak.
- Mesleki anlamda gelişim için güncel literatürü takip etmek, kütüphanecilik alanında düzenlenen web seminerlerine ve eğitimlere katılımı teşvik etmek,
- Pandemi süreci, yaşanan olumsuz gelişmeler ve sokağa çıkma yasağı durumlarında olumlu düşünmek için kişisel gelişim ve motivasyon amaçlı çalışmak,

Kütüphanenin yeniden açılması öncesinde eylem planı hazırlamaktır. Acil Durum Planı ve Risk Değerlendirmesi

Acil Durum Planı ve Risk Değerlendirmesi kapsamında yapılacak ön hazırlıklar sayesinde öngörülen eylemin gerçekleşmesi durumunda etkisinin azaltılması mümkündür. Üniversite genelinde ve kütüphaneler özelinde yükümlülükler açısından ele alınacak olursa, hazırlıkların başında öngörülen acil durumların belirlenmesi, önleyici ve sınırlayıcı tedbirlerin alınması, olumsuz etkilerden korunma amaçlı değerlendirmeler yapılması

gerekmektedir

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın İşyerlerinde Koronavirüse Karşı Alınması Gereken Önlemler Rehberi'nde (Bkz.: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/40969/isyerlerinde-koronaviruse-covid-19-karsi-alinmasi-gereken-onlemler.pdf>) belirtildiği üzere, kütüphanede COVID-19 hazırlık ekibi kurulmalıdır. Bu çalışmalar iş sağlığı ve güvenliği kurulunun bulunduğu işyerlerinde kurul tarafından, diğer işyerlerinde ise işveren veya vekili koordinesinde, bulunması halinde işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli ile çalışan temsilcisi ve mümkünse ilk yardım eğitimi almış veya tecrübesi olan kişilerden oluşan ekip tarafından yürütülür. Sağlık hizmeti sunan işyerlerinde, iş sağlığı ve güvenliği kurulu, bulunması halinde enfeksiyon kontrol komiteleri ile iş birliği içerisinde faaliyetlerini yürütür.

Hazırlık Ekibi;

- Alınacak tedbirlerle ilgili çalışmaları yürütmeli,
- İşyerindeki hijyen ve temizlik konularında gerekli çalışmaları yürütmeli,
- Kurum içi ve kurum dışı iletişimi koordine etmeli,
- Acil durum planını güncel tutmalıdır.

•

Pandemi kontrol altına alınıp, kütüphanelerin yeniden hizmete açılması öncesi planlanması gereken çalışmalar kütüphanenin unsurlarına göre aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

Pandemi hakkında bilgi toplama:

Pandemi sürecine ilişkin tüm gelişmeler düzenli olarak takip edilmelidir. Bu konuda takip edilebilecek kaynaklar şunlardır:

Ulusal kaynaklar:

- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı: Yeni koronavirüs salgını kapsamında iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin işyerlerinde alacağı tedbirler
Adres: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/41225/yeni-koronavirus-salgini-kapsaminda-is-sagligi-ve-guvenligi-profesyonellerinin-isyerlerinde-aldiracagi-tedbirler.pdf>
- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı: İşyerlerinde koronavirüse (Covid-19) karşı alınması gereken önlemler_
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/40969/isyerlerinde-koronaviruse-covid-19-karsi-alinmasi-gereken-onlemler.pdf>
- COVID-19:Yeni Koronavirüs Hastalığı: T.C. Sağlık Bakanlığı'nın COVID-19 ile ilgili oluşturduğu rehber olup, koronavirüs ile ilgili Türkçe resmi güncel veri ve bilgiler içerir.
Adres: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>
- COVID-19 Türkiye Web Portalı: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile TÜBİTAK işbirliğinde hazırlanan COVID-19 Türkiye Platform'u, COVID-19 ile ilgili Türkçe bilimsel kaynaklar, yararlı bilgiler ve güncel durum ile ilgili veriler sunar.
- Adres: <https://covid19.tubitak.gov.tr/>
- Koronavirüs COVID-19 Dünya Haritası: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi'nin COVID-19 dünya haritası, çeşitli ülkelerin COVID-19 ile ilgili tanı, iyileşen ve ölüm sayısı ile ilgili güncel veriler içerir.

Uluslararası kaynaklar:

- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Pandemisi: Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) COVID-19 ile ilgili güncel veri ve haritaları, hızlı ve yararlı bilgiler, kamu bilgilendirmeleri, ulusal ve teknik rehberler, sağlık çalışanları ve kamu için çeşitli öneriler, güncellemeler vb. resmi bilgileri içerir.
Adres: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Johns Hopkins Üniversitesi & Tıp Koronavirüs Kaynak Merkezi: Johns Hopkins Koronavirüs Kaynak Merkezi COVID-19 ile ilgili en son güncellemeleri, verileri, haritaları ve eğilimleri, görselleştirmeleri ve yararlı bilgi ile kaynakları sağlar.
Adres: <https://coronavirus.jhu.edu/map.html>
- ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) Koronavirüs (COVID-19): Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) ilgili beş farklı dilde kamunun sağlığı ile yararlı bilgiler sağlar, güncel bilgilendirmeler yapar.
Adres: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-nCoV/index.html>
- Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC) COVID-19: Avrupa Birliği (AB) bünyesinde olan Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC), Avrupa ülkelerindeki COVID-19 ile güncel durum verileri, çeşitli teknik raporlar, rehberler vb. gibi yararlı bilgi ve bilgi kaynakları sağlar, kamuyu güncel durum hakkında bilgilendirir.
Adres: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>
- Birleşik Devletler Ulusal Sağlık Enstitüleri (NIH) Koronavirüs (COVID-19): Amerikan Ulusal Sağlık Enstitüleri (NIH) ve Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM) koronavirüs hakkında en son araştırma bilgileri sağlar.
Adres: <https://www.nih.gov/health-information/coronavirus>
- IMF ve COVID-19 (KORONAVİRÜS): Uluslararası Para Fonu (IMF) COVID-19 pandemisinin yarattığı global belirsizliğe ilişkin ekonomik ve finansal saptamalar üzerinde çalışır, üye ülkeleri desteklemek için çeşitli bilgiler ve kaynaklar sağlar.
Adres: <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19>
- Kanada Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (IPAC) Koronavirüs (COVID-19): Kanada'nın bir kamu sağlığı kurumu olan Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (IPAC) Kanada'daki ve dünyadaki COVID-19 durumu ile ilgili veriler, haritalar ve çeşitli yararlı bilgiler sağlar.
Adres: <https://ipac-canada.org/coronavirus-resources.php>
- OECD Koronavirüs (COVID-19) ile Mücadele: Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD), koronavirüs pandemisinin yaşamlarımız ve toplumlarımız üzerindeki etkileri ile mücadele eder ve sağlık sistemlerimizi güçlendirmeyi, işlerimizi güvence altına almamızı, işlerimizi ve eğitimimizi sürdürmemizi ve finansal piyasaları ve ekonomileri dengelememizi sağlamak üzere çözümler üretir.
Adres: <http://www.oecd.org/coronavirus/en/>
- Verilerle Dünyamız Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) – İstatistikler ve Araştırmalar: Oxford Martin Küresel Kalkınma Programı, Oxford Üniversitesi ve Küresel Değişim Veri Laboratuvarı (GCDL) ortak bir proje web sayfası olan Verilerle Dünyamız (Our World in Data), koronavirüs hastalığına karşı ilerleme sağlamak için günlük olarak güncellenen bir araştırma ve veri bankasıdır.
Adres: <https://ourworldindata.org/coronavirus>